

صفویان از پیدایش تا تثبیت

زمینه‌های تشکیل حکومت صفویان:

در دوره مغولان و تیموریان فعالیت طریقت صوفیانه افزایش یافت
گرایش مردم به مشایخ و رهبران طریقت صوفی بیشتر شد
مذهب شیعه گسترش یافت.

مهم‌ترین آثار و نتیجهٔ هجوم مغولان گسترش تصوف و تشیع و پیوند
روزافزون آنها با یکدیگر بود.

طریقت صفوی:

بنیان‌گذار: شیخ صفی‌الدین اردبیلی که شاگرد و مرید شیخ زاهد گیلانی بود.
طریقت صفوی در سرتاسر ایران و آسیای صغیر گسترش یافت.
مشایخ صفوی به واسطهٔ مقام معنوی و نفوذ اجتماعی مورد احترام
فرمانروایان یا مورد غضب و حسادت شان بودند.
فعالیت‌های سیاسی و نظامی مشایخ صوفی را درگیر رقابت با قراقویونلو و
آق‌قویونلو کرد.

نتیجه رقابت و درگیری: چند تن از رهبران طریقت کشته شدند و تجربه‌ای
مفید برای صفویان در راه کسب قدرت

تاریخ ۲

تأسیس حکومت صفوی:

آغاز سدهٔ دهم

اسماعیل پسر شیخ حیدر با سپاهی شامل قزلباش

و ایلات آق‌قویونلو را شکست دادند و در تبریز تاج‌گذاری کرد.

مهم‌ترین اقدام شاه اسماعیل صفوی: رسمی کردن شیعهٔ دوازده امامی:

پیامد اول: شیعیان به خدمت دولت صفوی در آمدند و در سایهٔ این دولت، متحد و منسجم شدند.

پیامد دوم: این اقدام سبب تمایز ایران و همسایگان مسلمان خود به‌خصوص عثمانی در غرب و ازبکان و گورکانی در شرق شد.

شاه اسماعیل با جنگ مدعیان داخلی و حاکمان محلی را از بین برد و وحدت سیاسی و جغرافیایی به وجود آورد.

جنگ با ازبکان:

بر دشمنان خارجی تاخت:

1- ازبکان را شکست داد.

2- سرکردهٔ ازبکان، شیبک‌خان، را کشت.

3- بخش وسیعی از شرق تا جیحون به تصرف آن‌ها در آمد.

جنگ با دولت عثمانی در غرب :

تاریخ ۲

در جنگ چالدران با سلطان سلیم، پادشاه عثمانی، شاه اسماعیل شکست خورد و تبریز برای مدتی توسط عثمانی اشغال شد.

عثمانی‌ها تبریز را تصرف کردند اما پس از مدتی به دلیل مقاومت مردم، مجبور به ترک این شهر شدند.

شرایط ایران هنگام به قدرت رسیدن شاه تهماسب:

شرایط ایران در آن زمان به چند دلیل آشفته بود:

1- برخی از سران قزلباش بعد از جنگ چالدران نسبت به شاه کم اعتماد شده و سعی کردند خودشان زمام امور را به دست گیرند.

2- شاه تهماسب بعد از مرگ پدرش و در آغاز پادشاهی خردسال بود.

3- ازبکان و عثمانی‌ها با استفاده از شرایط نا به سامان کشور بار دیگر به مرزهای ایران هجوم آوردند.

1- شاه تهماسب به تدریج امور را به دست گرفت و به سرکشی قزلباش پایان داد.

2- ازبکان را شکست داد و از خراسان عقب راند.

3- تهاجمات عثمانی را دفع کرد.

او با 54 سال حکومت با تدابیر و سیاست‌های داخلی و خارجی حکومت صفوی را تثبیت و تحکیم کرد.